

OKTATÁSI MODELLEK SPANYOLORSZÁG TERÜLETÉN

Szerző:

Kovács Írisz
Szegedi Tudományegyetem

Lektorok:

Mező Ferenc
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Simó Ferenc Zoltán (Dr. Jur.)

Szerző e-mail címe:
kovacsirisz@gmail.com

...és további két anonim lektor

Absztrakt

Spanyolország 17 autonóm tartományra tagolódik, amelyeket figyelemre méltó sokféleség jellemez. A régiók sokszínűsége számos tekintetben megmutatkozik. A különböző nemzetiségek saját történelemmel, nyelvvel, kultúrával, identitással gazdagítják a mediterrán országot. Az 1978-ban elfogadott spanyol alkotmány számos hatáskörét átruházta az autonóm tartományok kormányaira, így van ez az oktatáspolitiká tekintetében is. Megannyi izgalmas kérdést vet fel a különböző oktatáspolitikák felderítése.

Kulcsszavak: oktatáspolitiká, nyelvpolitiká, Spanyolország, kisebbségvédelem

Diszciplínák: jogtudomány, politikatudomány

Abstract

EDUCATIONAL MODELS IN SPAIN

Spain is divided into 17 autonomous regions, which are characterised by remarkable diversity. The diversity of the regions is reflected in many ways. Different nationalities enrich the Mediterranean country with their own history, language, culture and identity. The Spanish Constitution of 1978 delegated many of its powers to the governments of the autonomous regions, as is the case with education policy. Exploring the different education policies raises many fascinating questions.

Keywords: education policy, language policy, Spain, minority protection

Disciplines: law, political science

Kovács Írisz (2022): Oktatási modellek Spanyolország területén. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, IV. évf. 2022/2. szám. 39-49.

Doi: [10.35404/LH.2022.2.39](https://doi.org/10.35404/LH.2022.2.39)

A tanulmány az oktatáspolitikát vizsgálja Spanyolország három autonóm tartományában, Katalóniában, Galiciában és Baszkföldön. Az oktatáspolitikát a szakpolitikák egy fajtája. Az a terület, ahol megjelennek érdekek, hatalmi törekvések, illetve cselekvési terv, mely az oktatásra vonatkozik. Szemléletmódokat, célokat és intézkedéseket ötvöz, kijelöli az oktatás fő irányvonalait, módszereit és eszközeit (vö.: Polónyi és Timár, 2005).

Spanyolország 17 autonóm tartományra tagolódik, amelyeket figyelemre méltó sokféleség jellemez. A régiók sokszínűsége számos tekintetben megmutatkozik. A különböző nemzetiségek saját történelemmel, nyelvvel, kultúrával, identitással gazdagítják a mediterrán országot. Az 1978-ban elfogadott spanyol alkotmány számos hatáskörét átruházta az autonóm tartományok kormányaira, így van ez az oktatáspolitikát tekintetében is. Megannyi izgalmas kérdést vet fel a különböző oktatáspolitikák felderítése.

Történelmi háttér

Francisco Franco tábornok diktatúrájában (1939-1975) előszeretettel alkalmazta az asszimilációs politikát. Centralizált, hivatalosan egynyelvű államot hozott létre, figyelmen kívül hagyva a különféle nemzetiségek nyelvét, kultúráját, identitását. Úgy vélte, a kasztíliai kultúrának és nyelvnek központi szerepet kell kapnia a gazdasági, politikai és társadalmi intézményekben, az ország összes régiójában. A spanyol állam évszázadokon keresztül folytatott asszimi-

lációs politikája azonban nem érte el célját, hiszen az ország napjainkban is őrzi többnyelvű mivoltát.

Franco halála után megkezdődött a demokratikus átmenet időszaka. 1977-ben megtartották az első szabad választásokat, 1978-ban pedig megszületett az új spanyol alkotmány, amely Spanyolországot tizenhét egyenlő jogokkal rendelkező autonóm közösségre osztotta fel. Szintén az 1978-as alkotmány nyomán jött létre a társhivatalos nyelvi rendszer, melynek következtében különböző nyelvi szabályozásokkal találkozhatunk az egyes többnyelvű autonóm tartományokban.

Az ország tizenhét autonóm régiója közül hat rendelkezik regionális társhivatalos nyelvvvel. Baszkföldön és Navarrában a baszk, a Baleári Szigeteken a katalán, Katalóniában a katalán és az okszitán/aráni, Galiciában a galíciai, Valenciában a valenciai is hivatalos nyelvek.

A nyelvi normalizációs törvények a regionális nyelvek hátrányos helyzetének kiküszöbölését és az államnyelvvvel való egyenlő helyzetük megteremtését tűzik ki célul a köz- és magánszférában egyaránt. Baszkföldön 1982-ben (Ley 10/1982), Katalóniában (Ley 1/1998) és Galiciában (Ley 3/1983) 1983-ban lépett életbe a nyelvi normalizációs törvény.

Katalónia

A katalán nyelv kialakulása. A katalán az újlatin nyelvek csoportjába sorolható, a kilencedik század során fejlődött ki a vulgáris latin nyelvből. Napjainkban a világ száz

legelterjedtebb nyelve közé tartozik. A katalán beszélők száma közel tízmillió, illetve további három millió ember megérti ezt a nyelvet. A katalán régió lakosainak száma 2021-es adatok szerint 7,716 millió fő (Xarxa, CRUSCAT, 2011).

Katalán nyelvi jogok. Az 1983-as törvény után 1998-ban újabb törvény került elfogadásra a nyelvi normalizáció megerősítésére. A törvény kifejezi a katalán autonóm kormány, a Generalitat azon politikai akaratát, hogy továbbra is ösztönözze a fellendülés folyamatát és a katalánok jelenlétét a társadalmi élet minden területén (Ley 1/1998, de 7 de enero, de Política Lingüística). A törvény kimondja, hogy a polgárok kivétel nélkül használhatják a katalán és a kasztíliai nyelvet minden magán és állami tevékenység során. A két hivatalos nyelv bármelyikén lefolytatott jogi eljárások érvényesek és hatályosak. A törvény megerősíti a Generalitat által az 1983. évi törvény alapján a hatóságokkal, az oktatással és az intézményi tömegtájékoztatási eszközökkel kapcsolatos politikát, javítja a szabályozást a katalán hivatalos használatának különböző területein és elismeri az állampolgárok nyelvi jogait. Biztosítja a katalán jelenlétet a társadalmi és kulturális élet számos területén.

A nyelvi merítés (inmersión lingüística) modellje az oktatáspolitikában. Az úgynevezett „nyelvi merítés” vagy „nyelvi elmélyülés” módszere röviden annyit jelent, hogy 1993-tól az oktatás és az iskolai kommunikáció nyelve Katalónia területén a kasztíliai (spanyol) nyelv helyett a katalán lett. Léteznek ugyan kizárólag spanyol nyelvű oktatási in-

tézmények, viszont ezek zömmel magánintézmények, mivel a Generalitat a katalán tanítási nyelvű intézményeket támogatja. A nyelvi bemelegítés módszere évek óta vitákkal terhelt a politikai légkörben. A nyelvhasználat szabályozása körüli vitákban a spanyol anyanyelvűek jogaik megsértését, a kasztíliai nyelv elnyomását sérelmezik. Ennek ellentmondanak a diákok körében végzett felmérések, melyek rámutattak arra, hogy a merítés módszerével tanulók spanyol nyelvi kompetenciái ugyanolyan jók, mint a hagyományos tanrendben tanuló társaiké.

A módszert először 1965-ben alkalmazták Quebecben, Kanadában. A kezdeményezés három, az oktatási rendszerrel elégedetlen szülő nevéhez köthető. *Olga Melikoff, Valerie Neale és Murielle Parkes* gyermekei a Saint-Lambert iskola diákjai voltak, ahol az oktatás angol nyelven folyt. A szülők aggodalmukat fejezték ki gyermekeik francia nyelvtudásának hiányosságai miatt és szerettek volna javítani a helyzeten. Egy új pedagógiai megközelítést dolgoztak ki, amely részben az UNESCO 1963-as jelentésében felvázolt modelljén alapul. Így az iskola elvégezte ennek a módszernek az első tesztjét, az angol anyanyelvű gyerekeket franciául, kisebbségi nyelven oktatták. A program jó eredményeket hozott. Bebizonyosodott, hogy a kisebbségi nyelven való oktatás az iskola első osztályától kezdve segítette a diákokat a francia nyelv elsajátításában anélkül, hogy ez akadályt jelentett volna tanulmányi sikereikben (Sagrera, 2021).

A nyelvi merítés módszerének alkalmazása Katalóniában. A nyelvi merítés módszerét először 1983-ban kezdték el alkalmazni tizenkilenc állami iskolában, ahol a tanulók többsége spanyol anyanyelvű volt. A pozitív eredményeknek köszönhetően a módszer 1989-1990-ben már hétszáz iskolában jelen volt Katalóniában, 1992-től pedig az autonóm terület egészére kiterjesztették az állami oktatásban.

A tanulók már a tanítás első napján megismerkednek a kisebbségi nyelvvel, a tanárok kizárólag ezen a nyelven szólalnak meg, amint átlépi az osztályterem küszöbét. A spanyol nyelvet fokozatosan vezetik be az általános iskolában, amikor a gyerekek öt és nyolc év közöttiek. Innentől kezdve a spanyol és a katalán nyelvére két külön tantárgyként épül be az órarendbe, a többi tárgy oktatása pedig katalán nyelven folyik. A *Ley Orgánica 1/1990* értelmében ez a módszer vonatkozik az óvodai tanítás megszervezésére (0-5 éves korig), az alapfokú tanulmányokra (6-12 éves korig) és a kötelező középfokú oktatásra (13-16 éves korig) Katalónia területén.

A módszer célja, hatékonysága. A módszer célja a katalán nyelvtudás és nyelvhasználat fejlesztése, valamint a nyelvből adódó társadalmi szegregáció megelőzése, a kétnyelvű társadalom megteremtése a katalán régióban. Egyesek úgy vélik, hogy a gyerekek nem anyanyelvükön való tanítása rossz hatással lehet tanulási folyamataikra. A nyelvi bemelegítés módszerét kutatók azonban bebizonyították, hogy ez a hiedelem téves. A tudományos eredmények alátámasztják, hogy ez az oktatási rendszer ugyanolyan

hatékony, mint a többi spanyol oktatási rendszer. A módszert vizsgáló kutatók egyik érve a nyelvi merítési oktatás mellett az, hogy ez az egyetlen rendszer, amely garantálja, hogy a katalán gyerekek megfelelően elsajátítják a katalán és spanyol nyelvet egyaránt. Ferrer és mtsai (2011) például a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet 2009-es PISA-tanulmányára hivatkoznak (OECD, 2010). A szervezet időszakonként teszteli hatvanöt ország tizenöt éves diákjainak természettudományos, matematikai és olvasási kompetenciáját. Ebben a tesztben a katalóniai spanyolul beszélő diákok, akik a bemelegítési módszerrel tanultak, hasonló pontszámokat értek el természettudományokból, matematikából és olvasásból, mint a többi spanyol diák, aki anyanyelvén tanult. Katalónia több éve részt vett a PISA-vizsgálatban, köztük 2003-ban, 2006-ban, 2009-ben és 2012-ben is, amelyek mindegyike hasonló eredményekről számolt be. A modellben részt vevő diákok spanyol nyelvtudása megegyezik vagy magasabb a spanyol állam többi részének átlagával. Ugyanez elmondható a többi tantárgy tekintetében is. A modell további előnye, hogy a diákok jobb eséllyel indulnak egy harmadik nyelv, például az angol tanulásakor.

2006-ban az Európai Bizottság létrehozott egy független szakértőkből álló, többnyelvűséggel foglalkozó magas szintű munkacsoportot. A csoport feladata hogy elemezze, miként haladnak a tagállamok a többnyelvűség előmozdításával, támogatást és tanácsot adjon, naprakész ötletek-

kel szolgáljon a többnyelvűség területén, ajánlásokat tegyen a Bizottságnak az e területen szükséges intézkedésekre (eurlex.europa.eu, letöltés: 2022.04.12.). A csoport 2007-ben publikált egy jelentést, amely többek között a Katalóniában alkalmazott kétnyelvű oktatási modellt is méltatta, követendő példaként hivatkozott rá a nyelvtanulás elősegítésére (European Commission, 2007).

A módszerért támadások. Az elmúlt években néhány család bírósághoz fordult annak érdekében hogy gyermekeiket spanyol nyelven taníttathassák. Számos előnye ellenére, az igazságszolgáltatás megkérdőjelezi a nyelvi bemelegítés módszerét. 2014-ben Katalónia Legfelsőbb Bírósága (TSJC) már megállapította, hogy az Oktatási Minisztériumnak biztosítania kell a kasztíliai tanórák legalább huszonöt százalékát. Akkoriban az ítélet mindössze nyolc diákra vonatkozott, de a bíróság kimondta, hogy ezt a szabályt kell követni, ha legalább egy diák vagy családja spanyol nyelvű órákat kér. A 2014-es döntés volt az első, amely meghatározta ezt a százalékos arányt.

Később, 2020 decemberében a TSJC újabb határozatot hozott, amely arra kötelezte az egész katalán oktatási rendszert, hogy a tanórák huszonöt százalékát spanyolul tanítsa. A katalán kormány fellebezett, ezt viszont a Legfelsőbb Bíróság elutasította.

A katalán oktatási miniszter, Josep González-Cambray elmondta, hogy 2005 óta a másfélmillió diákot számláló iskolarendszereből mindössze nyolcvan család kért spanyol nyelvű oktatást. Véleménye

szerint nincs nyelvi konfliktus a katalán iskolákban (Catà F, 2021). A katalán kormány 5108 iskolaigazgatónak küldött levelet, amelyben azt tanácsolta nekik, hogy a bíróság döntése ellenére se változtassanak nyelvi programjukon. A kormány véleménye szerint a spanyol nemzeti oktatási törvény garantálja Katalónia jogát arra, hogy továbbra is katalán nyelven tarthatja az órák többségét. A gyakorlatban minden iskola rendelkezik némi mozgástérrel, hogy saját szabályzatot alakítson ki. Az oktatás szakaszától függően heti három és négy óra közötti spanyol nyelvű oktatás folyik. A Legfelsőbb Bíróság döntése ezt valamilyen több mint heti hat órára emelné az általános iskolában, heti hét és fél órára a középiskolában és a *bachilleratoban*, vagyis az egyetem előtti programban.

A jelenlegi helyzet. Az *Esquerra Republicana de Catalunya* (Katalán Republikánus Baloldal), a *Socialistes Units per Avançar* (Az Egyesült Szocialisták továbblépnek), a *Junts per Catalunya* (Együtt Katalóniáért) és az *En Comú Podem* (Közösen megtehetjük) 2022 március 24-én javaslatot terjesztett elő a parlamentben a nyelvpolitikáról szóló törvény módosítására, miután a Katalán Legfelsőbb Bíróság előírta a kasztíliai nyelven történő oktatás minimum 25%-ának biztosítását a katalán iskolákban.

A parlamentben még nem szavazták meg a törvényjavaslatot, melynek tartalma a *Som Escola* nevű szervezet szerint „*aggályokat és bizonytalanságot kelt a közösségben*” annak kapcsán, hogy a bíróság döntése után mennyiben lesz hatékony a katalán nyelv előmozdítása az iskolákban. A *Som Escola*

egy katalán civil, kulturális és oktatási szervezet, amely azért jött létre, hogy erősítse a katalán oktatás által képviselt társadalmi kohéziós modell támogatását. Célja, hogy összehangolja mindazokat az embereket, entitásokat és intézményeket, akik elkötelezettek amellelt, hogy aktívan fellépjenek a katalán oktatási modell mellett (somescola.cat, letöltés: 2022.04.12.).

A szervezet közleményében pozitívan értékelte, hogy a törvényjavaslatot még nem fogadták el és elhalasztották a plenáris ülést, mert így megvalósulhat a szükséges társadalmi vita a témával kapcsolatban. Közleményében arra kérte a bíróságokat, hogy vessenek véget a katalán oktatási rendszerbe és nyelvi politikába való beavatkozásnak (lavanguardia.com, letöltés: 2022.04.10.).

Galicia

Általános jellemzők. Galícia területén, Spanyolország északnyugati részén beszélik a galíciai vagy galego nyelvet, amely az újlatin nyelvek csoportjába tartozik. Emellett más területeken is előfordul, mint például a nyugati határvidéken, Asztúria és Kasztília és León régiójában, különösen León és Zamora tartományokban. A galíciai nyelv Galícia területén hivatalos nyelv a spanyol (kasztíliai) mellett, mintegy hárommillióan beszélik anyanyelvként vagy első nyelvként (Mercator European Research Centre on Multilingualism and Language Learning, 2016). Az Instituto Galego de Estatística 2013-as adatai szerint Galícia

össztlakossága 2 747 559 fő, amelynek közel 50%-a beszélt galíciaiul napi szinten, 88%-uk állította, hogy beszéli, és 97%-uk érti a nyelvet (lásd: Instituto Galego de Estatística, 2013).

Nyelvpolitika Galiciában. A régióban az oktatási rendszer irányítása megosztott a galíciai és a spanyol kormány között, ugyanis Galícia nem rendelkezik kizárólagos ellenőrzéssel az oktatás felett. A spanyol Oktatási és Kulturális Minisztérium biztosítja a keretet a tananyag kialakításához minden iskolai szakaszban, a kötelező és választható tantárgyak tekintetében. Kötelezővé teszi a spanyol nyelv használatát, a nyelv tanítására fordított minimális idő meghatározásával.

Az 1983-as nyelvi normalizációs törvény után 2004-ben a galíciai parlament egyhangúlag jóváhagyta a galíciai nyelv normalizálásáról szóló általános tervet (Plan xeral de normalización da lingua galega, 2004), amelyet annak érdekében dolgoztak ki, hogy a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájában (European Charter for Regional or Minority Languages, 1992) megjelenő célokhoz igazítsák a galíciai nyelv védelmét. A terv elfogadásának köszönhetően megkezdődött a galíciai nyelv fellendülése. A 2005-2009 között hatalmon lévő kormány jóváhagyta a 124/2007 rendeletet a galíciai nyelv népszerűsítése érdekében az oktatás révén (lásd: Decreto 124/2007). A rendelet előmozdította a nem egyetemi oktatást a régióban. Kimondta, hogy a tantárgyak legalább 50%-át galíciai nyelven kell oktatni. Létrejött a galíciai óvodák, úgynevezett Galescolák

hálózata is és mintegy 40 közoktatási központ létesült, egynyelvű galíciai oktatással.

Azonban a többnyelvűségről szóló rendelet 2009-ben megválasztott kormány általi jóváhagyásával az egynyelvű oktatás megszűnt a régióban. A galíciai nyelv népszerűsítésére fordítható költségvetés is csökkent.

A jelenlegi galíciai oktatási modell. 2010-ben a galíciai kormány elfogadta a többnyelvűségről szóló rendeletet (lásd: Decreto 79/2010, de 20 de mayo, para el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria de Galicia), amely meghatározza a galíciai nyelv és irodalom, valamint más tantárgyak oktatásának feltételeit különböző oktatási szinteken. A rendelet értelmében három közvetítő nyelv van jelen a régióban: galíciai, spanyol és angol. A rendelet rögzíti, hogy a tantárgyak egy részének oktatása idegen nyelven, lehetőleg angolul kell, hogy megvalósuljon. A két hivatalos nyelven tartott óráknak a heti órarendben azonos százalékban kell előfordulnia. Az általános iskolákban a természeti, társadalmi és kulturális környezet ismerete című tantárgyat galíciai nyelven, a matematika tantárgyat pedig spanyol nyelven oktatják. Minden iskola az iskolai szabályzatban meghatározott eljárásnak megfelelően dönt arról, hogy a többi tantárgyat milyen nyelven oktatja, garantálva, hogy a galíciai és a spanyol nyelvű tantárgyak körülbelül azonos százalékában legyenek elosztva.

A kötelező középfokú oktatásra vonatkozóan a rendelet előírja, hogy a nyelvi

tantárgyakat a referencianyelven kell tanítani. A társadalomtudományok, a földrajz és történelem, a természettudományok, a biológia és a geológia tantárgyakat galíciai nyelven, a matematika, a technika, a fizika és a kémia tantárgyakat pedig spanyol nyelven kell oktatni.

Nyelvhasználatról szóló statisztikai adatok. A statisztikai hivatal adatai szerint a galíciai nyelv használata fokozatosan csökkent az elmúlt harminc évben. A diákok egyre kevésbé használják a galíciai nyelvet. Annak ellenére, hogy az írás és olvasás galíciai nyelven nem jelent nehézséget számukra és sokan közülük tökéletesen megértik azt, sokan nem képesek galíciai nyelven kifejezni magukat (v.ö.: Instituto Nacional de Estadística, 2014). Sok galíciai anyanyelvű gyermek röviddel az óvodába való belépés után felhagy a galíciai beszéddel, a spanyol nyelv erős hatása miatt (lásd: The Galician language in education in Spain, 2016).

A 2013-as adatok azt mutatják, hogy a kizárólag galíciai nyelven beszélő 5-14 éves gyermekek aránya 2003 és 2013 között 27%-ról 13%-ra csökkent. A csak spanyolul beszélő gyerekek aránya ugyanebben az időszakban 34%-ról 47%-ra nőtt (Instituto Galego de Estatística, 2013). A kétnyelvű diákok egyre kevésbé használják a galíciai, és egyre gyakrabban a spanyol nyelvet. A galíciai nyelv használata az óvodákban és az általános iskolai oktatásban 10 év alatt körülbelül 15%-al csökkent.

A Mesa Pola Normalización Lingüística 2015-ben felmérést végzett, hogy megvizsgálja a galíciai nyelv oktatási intézményekben való használatát. Összesen 269

központtal történt konzultáció, a mintában szerepeltek magán- és állami intézmények is. Az eredmények azt mutatták, hogy a 3-6 éves korosztály tekintetében az oktatási központok 75%-a kijelentette, hogy „csak kasztíliait” vagy „többnyire kasztíliait” használnak tanítási célokra.

Következtetés. Az oktatás önmagában nem tudja megállítani a folyamatot, amelyben a spanyol nyelv átveszi a galíciai nyelv helyét, de értékes eszköze a folyamat megállításának. Szükség lenne egynyelvű és kétnyelvű oktatási modellek létrehozására az óvodai és általános iskolai oktatásban. Ezzel elkerülhető lenne az a helyzet, hogy a galíciai anyanyelvű gyerekek egyfajta nyelvváltáson menjenek keresztül, és teljesen eltűnjön a galíciai nyelv az életükből.

A kormány szerint a kilátások jók, ugyanis a galíciai nyelven írni és olvasni tudó gyerekek száma nő, illetve azon spanyol anyanyelvűek száma is, akik beszélnek galíciai nyelven is. Viszont a galíciait anyanyelvűként, első nyelvűként használók száma folyamatosan csökken.

Baszkföld

Baszk nyelv. A baszkok valószínűleg az ibéreknek, a Pireneusi-félsziget őslakosainak a leszármazottai. Lélekszámuk kb. 2,3 millió fő, a spanyolországi Baszkföldön, kis részük Navarrában, töredékük pedig a Pireneusok északi lábánál, Franciaországban él. Baszkföld a legtöbb hatáskörrel rendelkező autonóm közösség Spanyolországban (Erin, 2019).

Oktatáspolitikai a régióban. A baszk nyelvhasználat számos területén fellendülést hozott a nyelvi normalizálásról szóló 1982-es törvény. A törvény elismeri a tanulók jogát ahhoz, hogy baszk és spanyol nyelven is tanulhassanak minden oktatási szinten, egészen az egyetemi szintig. Az 1983-as kétnyelvűségről szóló rendelet (Decreto 138/1983) az oktatásban három modellt határozott meg:

A modell: az oktatás spanyol tannyelvű, ahol a baszk nyelv mint idegen nyelv kerül oktatásra

B modell: baszk és spanyol tannyelvű oktatás baszk és spanyol tannyelvű tantárgyakkal

D modell: baszk nyelvű oktatás spanyol tantárggyal mint idegen nyelv

Érdekes, hogy az A és B modellt eredetileg spanyol anyanyelvű családokból származó gyermekeknek szánták, míg a D a baszk anyanyelvű gyermekek számára készült. A D modell azonban a kezdettől fogva népszerű volt a spanyol anyanyelvűek körében is. Míg úgy tűnik, hogy a baszk anyanyelvűek általában a D-modell osztályaiba járnak, a spanyol nyelvű családok gyermekei mindhárom modellben megtalálhatóak, és gyakran a többséget is ők alkotják.

A B modellben mind a spanyol, mind a baszk nyelvet más és más tantárgyak tanítására használják. Spanyol nyelven oktatják a matematikát, az olvasást és a baszk nyelvet. Baszk nyelven oktatják a természettudományokat, művészetet és testnevelést.

A modellekkel kapcsolatosan felmerülő kérdések. A D-modellben részt vevő gyermekek szülei aggodalmuknak adtak hangot az-zal kapcsolatban, hogy gyermekeik vajon elegendő spanyol nyelvi anyagot kapnak-e az iskolában: a baszk kormány erre válaszul spanyol nyelvű különórákat biztosított.

A másik kérdés a D-modellel kapcsolatban, amelyet nem vizsgáltak meg, a kormány csak ad hoc jelleggel foglalkozott vele, az az, hogy vajon a megfelelő-e a baszk és a spanyol anyanyelvű családokból származó gyermekek keveredése az iskolában.

További nehézséget jelent annak a kérdésnek az eldöntése, hogy ki számít baszk beszélőnek és ki nem. Viszonylag kevés baszkul beszélő gyermeknek van születésétől fogva csak baszkul beszélő nevelője. Ennek eredményeképpen már az iskolába érkezéskor is széles skálán mozognak a különböző szintű nyelvtudásszintek.

Állandó vitatéma, hogy mikor kellene a spanyol nyelvet mint tantárgyat bevezetni a B és D modellek esetében. Sok iskolában az a tendencia, hogy a spanyol nyelv hivatalos tanításának bevezetését addig halogatják, amíg a gyerekek el nem érik a 8 éves kort, azzal az indokkal, hogy ez előnyös a baszk nyelv tanulása/erősítése szempontjából. További nehézség, hogy a baszk és a spanyol nyelv egyazon megnyilatkozáson belüli keveredik, ezt a spanyol és baszk szó összevonásával a közkedvelt Euskañol néven emlegetik, amely a kétnyelvű beszélők körében elterjedt jelenség. A baszk parlament ellenzékének számos tagja azonban

aggodalmát fejezte ki, hogy a törvényt (a spanyol nyelvet 6 éves kortól kell hivatalosan tanítani) az iskolák semmibe veszik. A vita inkább politikai, mint technikai megfontolásokon alapult.

Felmerül a kérdés, a tanulók használják-e az oktatási nyelvet a mindennapi életben? A D-modellben tanulók a baszk nyelvet használják a mindennapi életben is. Az A modellben tanulók ritkán érik el a baszk nyelv aktív használatát.

A B modellben tanulók nyelvhasználata nagyban függ a tanítás minőségétől; ez dönti el, mennyire válnak befogadóvá a baszk nyelv kulturális termékeire, de a spanyol marad általában a preferált nyelv. Az aktív nyelvhasználat elsősorban a társadalmi nyomástól függ (Gardner, 2002).

Összefoglalva, a modellek jelentősen hozzájárultak a nyelvi fejlődéshez. A baszk anyanyelvi beszélők esetében a nyelvfenntartáshoz, a spanyol nyelvűek esetében pedig a nyelvtanuláshoz.

Következtetés

Összegzésként elmondható, a különböző régiókban egymástól jelentősen eltérnek az alkalmazott oktatási modellek. Katalóniában a jelenleg érvényben lévő, nyelvi merítési modell egy jól bevált, 1993 óta működő módszer, számos pozitív eredménnyel. A régióban az oktatás a politikai harc eszközévé vált. A modell körüli vita napjainkra se zárult le, számos megválaszolatlan kérdést rejt magában. Galiciában változások kieszközölésére van szükség a nyelvvédelem érdekében, ugyanis az okta-

tásban és a mindennapi nyelvhasználat tekintetében is jelentős fölényben van a kasztíliai nyelv a galiciaival szemben. Megoldást jelenthet a Katalóniában működő nyelvi merítés modelljének alkalmazása vagy több választási lehetőség felkínálása a szülők számára az oktatási modellek vonatkozásában. Baszkföld számos lehetőséget kínál az oktatáson belül a nyelv megválasztása kapcsán. A szülők választhatnak, mely hivatalos nyelven vagy akár ezek kombinációjával taníttatnák szívesen gyermekeiket. A három érvényben lévő modellel kapcsolatban több kérdés is felvetődik, amelyek részletes megválaszolása egy új tanulmánynak ad teret.

Irodalom

- A MESA pola normalización lingüística (2015): *Informe sobre a lingua galega na Educación infantil de 3 a 6 anos no curso 2015/16*. Forrás: <https://www.amesa.gal/wp-content/uploads/estudo-educacion-infantil-7-cidades-2015-final-pdf.pdf>
- Council of Europe, *European Charter for Regional or Minority Languages*, 4 November 1992, ETS 148
- Decreto 124/2007, de 28 de junio, por el que se regula el uso y la promoción del gallego en el sistema educativo.
- Decreto 138/1983, de 11 de Julio, del Departamento de Educación y Cultura, por el que se regula el uso de las lenguas oficiales en la enseñanza no universitaria en el País Vasco
- Decreto 79/2010, de 20 de mayo, para el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria de Galicia.
- Erin B. (2019): *How the Basques became an autonomous community within Spain*. Forrás: <https://www.nationalgeographic.com/> (Letöltve: 2022.12.14.)
- Estatuto de autonomía de Cataluña, 1979.*
- Estatuto de Autonomía de Galicia, 1981.*
- European Commission: COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, FINAL REPORT. *High Level Group on Multilingualism. Office for Official Publications of the European Communities*. Luxembourg, 2007.
- Guide to the Education System in Galicia. Consellería de Educación e Ordenación Universitaria. Presidencia, Secretaría Xeral de Emigración*. Forrás: http://www.edu.xunta.gal/ftpserver/portal/DXC/diversidade/educacion_guia_ingles.pdf (Letöltés: 2022.04.12.)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52005DC0596&from=ET> (Letöltés: 2022.04.12.)
- <https://somescola.cat/> (Letöltés: 2022.04.12.)
- Instituto Galego de Estatística, 2013. Letöltés: 2022.11.30. Forrás: https://www.ige.gal/web/mostrar_paxina.jsp?paxina=004013&idioma=g
- Lavanguardia.com: *Somescola reclama al Govern blindar el catalán en el sistema educativo*. <https://www.lavanguardia.com/vida/>

- 20220407/8185461/somescola-reclama-govern-blindar-catalan-sistema-educativo.html (Letöltés: 2022.04.10.)
- Ley 1/1998, de 7 de enero, de Política Lingüística.*
- Ley 10/1982, de 24 de noviembre, básica de normalización del uso del Euskera.*
- Ley 3/1983, de 15 de junio, de normalización lingüística*
- Ley Orgánica 1/1981, de 6 de abril, de Estatuto de Autonomía para Galicia.*
- Ley Orgánica 8/1985)*
- Mercator European Research Centre on Multilingualism and Language Learning. (2016). The Galician language in education in Spain.*
- Nandi, A. (2017). Language Policies and Linguistic Culture in Galicia. *LaborHistórico*, 3(2), 28-45. doi: 10.24206/lh.v3i2.17124
- Nicholas Gardner (2002): *Language Policy for Basque In Education*. Submitted to the Education and Lifelong Learning Committee of the Welsh Assembly. Basque Autonomous Community, Spain.
- OECD (2010), *Higher Education in Regional and City Development: Catalonia, Spain*, OECD Publishing. Doi: 10.1787/9789264089006-en (Letöltés: 2022.04.12.)
- Plan xeral de normalización da lingua galega aprobarse por unanimidad no Parlamento de Galicia o 21 de setembro de 2004.*
- Polónyi István és Timár János (2005): Gondolatok az oktatáspolitikáról. *Új Pedagógiai Szemle* 2005 szeptember (3-26 p)
- Sagrera, Berto: *¿De qué hablamos cuando hablamos de inmersión lingüística?* 2021. https://www.elnacional.cat/es/politica/inmersion-linguistica-que-es_684866_102.html (Letöltés: 2022.04.12.)
- Xarxa, Cruscat (2011): *Informe sobre la situación de la llengua catalana (2010)*. Observatori de la Llengua Catalana. Barcelona.

